

*Момчило Суботић**
Институт за политичке студије

СРБИЈА, УНЕСКО И БРИСЕЛСКИ СПОРАЗУМ**

Сажетак

Аутор у раду анализира државну и спољнополитичку позицију Србије уочи, током, и након гласања о пријему „Косова“ у Унеско, као и ставове кључних актера међународних односа, западних сила и њихових трабаната, међу које спадају и готово сви српски суседи који су признали независност Косова, те Русије, Кине и других земаља пријатеља Србије и међународног права, које су одлучујуће допринеле да се поштује међународно право, резолуција 1244 и Устав Србије и одбије захтев Косова као нелегитимног субјекта, који није држава већ саставни део државе Србије. У раду су презентоване дилеме српске стране око гласања, затим је дат преглед реакција кључних личности и институција поводом српске победе у Унеску, и како би ова „победа“, напуштањем Бриселских преговора и измештањем питања КИМ под окриље УН, могла постати одлучујући корак ка обнављању суверенитета и територијалног интегритета Србије.

Кључне речи: Србија, КиМ, Унеско, Бриселски споразум, Резолуција 1244 СБ УН, Запад, Русија, Кина.

ДИЛЕМЕ ОКО ГЛАСАЊА

Пред гласање у Извршном савету Унеска за предлог да Косово постане члан ове организације, у српској политичкој и

* Научни саветник.

** Овај текст је настао као део рада у оквиру пројекта бр.179009, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

друштвеној јавности није било много оних који су веровали у повољан исход гласања. Тако је и било: од 50 држава чланица Извршног савета 27 је гласало да се питање пријема постави на Генералној конференцији Унеска, 12 држава је било против, остали или уздржани или нису присуствовали гласању. Овакав расплет не чуди имајући у виду да је чак 32 државе овог органа признало независност Косова. Због тога је српско политичко вођство шансу за Србију, тј за одбијање захтева Приштине, видело у заседању Генералне конференције Унеска на којој се о пријему одлучује двотрећинском већином. Уздржани се не броје. Пред гласање биле су познате две чињенице: да Унеско има 195 чланица, и да је њих 106 признало Косово. Иако је српска власт по казивању премијера Вучића „дананоћно“ радила на лобирању да се одбије захтев Косова, вера у повољан исход непосредно пред гласање прилично је спласнула, па се помињала и друга неповољна могућност. Међутим општи је утисак да се да се наша власт бори против пријема Косова само због српске јавности, имајући у виду да је својим потписом на Бриселски споразум Косову омогућила пут у Унеско. То се видело и потпуно нелогичним захтевом српске делегације да се питање пријема Косова одгоди до наредне Генералне конференције Унеска, што није прихваћено. Заиста је несхватљиво да Београд тражи одлагање с обзиром да „је за одбијање овог захтева довољна проста већина гласалих, уместо да одмах препусти Косову да јури статутарну двотрећинску већину. Можда ће неко рећи да је то било из `тактичких разлога`, да се покаже `наша конструктивност`. Али мени се чини да је такав приступ ипак стратешка грешка...¹⁾ Не знамо на какву стратешку грешку мисли Вукадиновић ако се има у виду да се Србија на ово обавезала Бриселским споразумом, те је и српска делегација предлагала да се ово питање реши у оквиру Бриселских преговора. На то се позивао представник Србије у Унеску проф. Дарко Танасковић, приликом подношења захтева о одлагању, као и Александар Вучић и Ивица Дачић у реаговању након „победе“ Србије у Паризу. Када ово кажемо онда не мислимо на неку стриктну одредбу Бриселског споразума који омогућава учлањење Косова у међународне организације. Али постоји тачка 14. Бриселског споразума у којој пише: „Две стране се обвезују да неће једна другу блокирати, нити подстицати друге да блокирају европске интеграције друге стране“. ЕУ спада у међународне организације,

1) Ђорђе Вукадиновић, „Србија, Унеско и «наши пријатељи»“, *НСПМ*, 12. новембар 2015.

то је највиши облик европског политичког организовања, у коју се удружују државе. Ово је по себи доказ да ЕУ Косово третира као државу, без обзира што пет држава чланица није признало његову независност. По том основу Косово је постало члан ММФ-а, Светске банке, Међународног олимпијског комитета, Светске рукометне асоцијације – ИХФ – а све ово су међународне, а не регионалне организације, на које Косово наводно само полаже право. Треба поменути да Србија није искористила право вета приликом пријема Косова у Међународни олимпијски комитет, на шта је имала право, што говори да се једно говори а друго чини, тј. да српске власти минирају сопствену државу.²⁾

Дарко Танасковић, српски амбасадор при Унеску, је предложио одлагање седнице до 2017. године „како би се о томе преговарало у Бриселу“. Уследила је жучна дебата. Огласили су се западни противници Србије, представници Велике Британије, САД, Немачке, Аустрије, али и пријатељи Србије и поштоваоци међународног права, Русија, Кина, Аргентина, Куба и представници других земаља. Представник Велике Британије је на седници рекао да се никад није десило да буде одбијена земља коју је предложио Извршни савет, да је Косово чланица ММФ и Светске банке и да овај захтев нема никакве везе са дијалогом Београда и Приштине и са процесом европских интеграција двеју страна. На то је реаговао Танасковић истичући да се ради о преседану јер никада није била оваква ситуација јер Косово није држава. Ситуација није била оваква, али остаје донекле дилема да ли у Унеско улазе само државе? Пример је Палестина, због које је Америка 2011. године одбила да уплаћује чланарину у Унеско зато што је прихватио Палестину за свог члана, а амерички закон забрањује доприносе међународним организацијама које препознају палестинску државност. Дакле, у Унеско се ипак учлањују државе или они ентитети које многи препознају као државе. Другачији је случај са Северним Кипром којег је признала само Турска и који као такав неће никад бити примљен у Унеско. Покушај Запада и његових следбеника и трабаната са Косовом био је покушај са признатом државом. Отуда је неуверљиво објашњење да није у питању гласање Косова као државе или за улазак у УН, већ захтев да се „грађанима Косова омогућ иприступ културним вредностима и образовању“,

2) Председник ОК Србије Владе Дивац је овај државни аутогол Србије објашњавао некаким „спортским разлозима“.

као и да се на крају „подржи мисија Унеска“. Косовска делегација је покушала да се прошверцује у Унеско с образложењем да ће након учлањења у ову организацију поштовати конвенцију о заштити светске културне и природне баштине, коју је усвојила Генерална конференција Унеска 1972. године. А поменута светска културна баштина на Косову и Метохији су четири српска средњовековна манастира : Грачаница, Високи Дечани, Пећка патријаршија и црква Богородица Љевишка. За ове као и за друге српске манастире немањићког периода, који сведоче о родном месту српске културе, нације и државе, савремена шиптарска ревизионистичка историографија каже да се ради о албанском културном наслеђу везаном не за Немањиће него за фантомску шиптарску породицу Нимани. А познато је да Шиптари на КиМ немају готово никаквих споменика изузев неколико џамија из периода турске владавине. Западни ментори шиптарског независног Косова одбили су захтев Београда о одлагању гласања, попут Немачке, која је свој став образлагала чињеницом да је одлука већ донета на Извршном одбору. Занимљиво је становиште Аустрије, лицемерно колико и дипломатско, „да су Аустрији блиски и и Косово и Србија, али да је Аустрија против одлагања седнице“.

Част Србије и међународног права браниле су многе државе. Русија је указивала да Косово није држава него територија која се налази под привременом управом УН. Косово није легитимно. Косово је саставни део Србије“. Кина је изнела став да би пријем Косова у Унеско могао „негативно да се одрази на дијалог Београда и Приштине у Бриселу“. Представник Аргентине је рекао да „пријем Косова није у складу са резолуцијом 1244“, док је представник Кубе истакао „да је то супротно међународном праву“ и додао да његова земља снажно подржава суверенитет Србије.

На крају се приступило гласању на којем је одбијен српски предлог о одлагању гласања о пријему Косова у Унеско. Гласало је 170 држава. За српски предлог гласало је 59, против 89 држава и 22 државе су биле уздржане, док представници 16 земаља није присуствовало.

Затим је на седници Генералне скупштине Унеска уследило гласање за пријем Косова у Унеско. Од 195 држава чланица гласале

су 142, за је гласало 92,³⁾ против је било 50,⁴⁾ а уздржаних је било 29.⁵⁾ Остале државе, њих 15, нису гласале, међу њима и САД и Украјина. Оне су изгледа „циљно“ одсутне. За двотрећинску већину је било неопходно 95 гласова, па су за усвајање предлога недостајала три гласа.

Иако је ово гласање одраз глобалне геополитичке карте света и српског геополитичког положаја уоквиреног чланицама непријатељског НАТО савеза, ипак је било и неких веома индикативних изненађења. Изненађење представљају земље које су признале независност Косова а приликом овог гласања биле су уздржане као Јапан, Египат, Пољска, Гвинеја Бисао, Комори. Јужни Судан који је признао Косово и покренуо приштински захтев као коспонзор, био је на гласању против Приштине. Изненађење представља и уздржан став Грчке и Румуније, чланица ЕУ које нису признале Косово. Непријатељски став Словеније и Хрватске никога није изненадио, али је крајње забрињавајући антисрпски став Црне Горе и Македоније.

- 3) За пријем Косова у Унеско гласале су: Авганистан, Албанија, Немачка, Андора, Саудијска Арабија, Аустралија, Аустрија, Бахами, Бахреин, Белгија, Белизе, Бенин, Брунеј Дарусалам, Бугарска, Буркина Фасо, Канада, Костарика, Обала Слоноваче, Хрватска, Данска, Гибути, Ел Салвадор, УАЕ, Естонија, Македонија, Фиџи, Финска, Француска, Габон, Гамбија, Гана, Гренада, Гвинеја, Гвајана, Хаити, Хондурас, Мађарска, Кукова Острва, Саломонска Острва, Ирска, Исланд, Италија, Јордан, Кувајт, Лесото, Летонија, Либерија, Либија, Литванија, Луксембург, Малезија, Малави, Малта, Монако, Црна Гора, Науру, Нигер, Норвешка, Нови Зеланд, Оман, Пакистан, Палаос, Панама, Папуа Нова Гвинеја, Холандија, Португал, Катар, Доминиканска Република, Чешка, Танзанија, Велика Британија, Руанда, Сент Луција, Сент Китс и Невис, Сан Марино, Самоа, Сенегал, Сијера Леоне, Словенија, Сомалија, Судан, Шведска, Швајцарска, Чад, Тајланд, Источни Тимор, Того, Тонга, Турска, Тувалу, Вануату, Јемен.
- 4) Против пријема Косова у Унеско гласале су: Јужна Африка, Ангола, Аргентина, Јерменија, Белорусија, Боливија, Боцвана, Бразил, Чиле, Кина, Кипар, Конго, Куба, Екватор, Еритреја, Шпанија, Етиопија, Руска Федерација, Грузија, Гватемала, Екваторијална Гвинеја, Индија, Индонезија, Казахстан, Киргистан, Либан, Мароко, Маурицијус, Мозамбик, Мексико, Мјанмар, Намибија, Никарагва, Уганда, Палестина, Парагвај, Филипини, Сирија, Молдавија, Демократска Република Конго, Народна Демократска Република Лаос, Народна Демократска Република (Северна) Кореја, Србија, Словачка, Јужни Судан, Шри Ланка, Суринам, Уругвај, Венецуела, Зимбабве.
- 5) Уздржане државе биле су: Алжир, Бангладеш, Барбуда, Бутан, БиХ, Бурунди, Камерун, Комори, Египат, Грчка, Гвинеја-Бисао, Јамајка, Јапан, Кенија, Мали, Непал, Нигерија, Перу, Пољска, Централно Афричка Република, Република (Јужна) Кореја, Румунија, Сент Винсент и Гренадин, Сејшели, Сингапур, Тринидад и Тобаго, Тунис, Вијетнам, Замбија.

Државе које нису присуствовале гласању: Азербејџан, Зеленортска Република, Камбоџа, Маршалска Острва, Иран, Ирак, Мадагаскар, Малдиви, Мауританија, Монголија, Узбекистан, Свазиленд, Тацикистан, Туркменистан, Украјина.

КАКО РАЗУМЕТИ СРПСКУ „ПОБЕДУ“ У УНЕСКУ?

Тек након гласања видело се да победа Србије није очекивана и да она представља својеврстан тријумф. Јер, након што је политички врх Србије потписивањем Бриселских споразума и свега негативног што је из њих резултирало, те терање Срба са севера КиМ да изађу на косовске изборе и прихвате приштинске институције, ово гласање ипак јесте некаква победа, макар привремена, коју би актуелна власт могла искористити само у случају потпуне промене спољнополитичке парадигме. Ништа не вреди испразно хвалисање. Иначе, париско гласање ће се претворити у „Пирову“ победу, још један у низу пораза са несагледивим геополитичким последицама по Србију у српски народ. Засад то јесте „победа Србије и Русије“, како то поједностављено али суштински тачно наглашавају на Западу. Многи кажу да је то победа првенствено Путина и Русије. Видећемо и зашто! О томе, наиме, говоре и реакције на гласање у Унеску.

Амбасадор Танасковић каже да је ово гласање „тријумф истине и врлине“. Још је рекао: „Захвални смо свима који су нас подржали. То би могао да буде преокрет ка оздрављењу међународних организација и укупних међународних односа. После много година, први пут, у смислу врховне саборности, српска нација и држава деловале су као једно и да није било тога, од председника републике, до свакога грађанина Србије, не бисмо могли постићи оно што смо данас остварили... Помогле су нам земље пријатељи Србије, али и зато што су схватили да је њихов интерес угрожен, уколико би се наставило с доношењем неправних одлука, које задиру у суверенитет и територијални интегритет држава чланица УН“.⁶⁾

Премијер Вучић изјављује: „Спречили смо да нас згазе“ и „Само даноноћним радом избегли смо пораз“.⁷⁾ Вучић је, између осталог, рекао и ово: „И у најтежим случајевима, као што је било у Унеску, стојимо усправно и не одступамо. Србија учи да не губи. Лечимо се од тих фрустрација. Тако смо се понашали поводом декларације о Сребреници, током економске агресије Хрватске и сада у Унеску. Не можете да нам нађете ниједан међународни економски или политички пораз... Желимо наставак дијалога у Бриселу... Србија је спремна на компромис“.⁸⁾ Вучић при томе напомиње да ће

6) Према: *Новости*, „Унеско одбио рушитеље“, 10. новембар 2015, стр. 2-3.

7) *Исто*, стр. 2.

„они који су инспирисали ову причу наставити притисак, али да је то најмањи проблем јер ове ствари остају за историју“.⁸⁾

Потпредседник Владе и министар спољних послова Србије Ивица Дачић захвалио се свима који су били на страни Србије, истичући да се ради „о победи српске дипломатије“, те да је „Пацоли по ходницима куповао гласове“.⁹⁾

И председник Николић истиче „праведну и моралну победу у немогућим условима, и захваљује се пријатељима Србије“.¹⁰⁾

Из СПЦ стигао је овакав извештај: „Политизација није прошла. Србија и СПЦ су све време тражиле одлагање расправе како би се избегла непотребна политичка конфронтација, али пошто захтев Србије није усвојен, приступило се гласању које је показало да у Унеску, ипак, не постоји спремност да се доносе исхитрене политичке одлуке које угрожавају безбедност културне баштине и дијалог који Београд већ води са Приштином...Очигледно је да се питање духовне и културне баштине не може решавати политизацијом, посебно у ситуацији где је након рата на КиМ уништено толико много хришћанских православних светиња и гробаља“.¹¹⁾

Ако бисмо укратко анализирали текст наведених реакција државне и црквене власти, рекли бисмо да се ради о јединству у одбрани српских духовних и културних светиња на КиМ, јединог што Брислески спиоразум још није поништио. И добро је што напоскон „стојимо усправно и не одступамо“, као што се нисмо понашали поводом декларације о Сребреници,¹²⁾ а не знамо ни о каквој економској агресиви Хрватске премијер прича, и како јој се Србија супротставила. Такође немали број је оних који сматрају да се влада Србије ни са Унеском није прославила, већ да се ради о искључивој победи Русије и пријатеља Србије и међународног права. Вучић истиче да жели дијалог у Бриселу и да је Србија спремна на компромис. Не знамо на какав компромис се мисли. Можемо претпоставити. Јер познато је да је српска делегација предлагала да се питање српске културне баштине решава у окви-

8) Исто.

9) Исто.

10) Исто, стр. 3.

11) Исто.

12) Види: Момчило Суботић, „Сребреница“, „Олуја“ и „Дан сећања“, поглавље: „Политика Владе Србије поводом “Сребренице“, *Политичка ревија* 3/2015, ИПС, Београд, 2015, стр. 35-37.

ру Бриселског споразума, што је албанска страна са индигнацијом одбила. Приштина је самоуверено веровала да ће и ово питање, попут осталих договорених Бриселским споразумима, којима корак по корак задобија атрибуте државности, решити уз подршку својих западних ментора, помпезно и на светској сцени. Српска страна, пак, несигурна у своје аргументе, међународно право и спољну подршку, што је испољила и на Конференцији Унеска тражећи да се одгоди пријем Косова у ову организацију, определила се за даље преговоре и за компромис. Какав компромис Београд може учинити са Приштином у Бриселу без помоћи Русије, Кине и осталих земаља привржених међународном праву и правди? Може ли се уопште у Бриселу направити икакав компромис? Зашто би Запад који је признао независност Косова пристао на компромис? И какав би то био компромис? Како Београд да приволи Приштину да цивилизовано поступају са српском културном баштином!? И да јој не мењају идентитет! Да не краду српски културни и духовни идентитет као што су уз помоћ својих западних покровитеља украли српску државу.

У реаговању СПЦ су много блажи од поменутих формулација, па говоре о „политизацији“ и „политичкој конфронтацији“ које треба избећи, а министар спољних послова и председник Републике истичу „победу“, „моралну и праведну у немогућим условима“, али нико од њих не помиње Резолуцију 1244 СБ УН, по којој су Косово и Метохија неодвојиви део Србије; нико не помиње Устав Србије у којем такође стоји иста формулација. На то их подсећају пријатељи из света: Русија, Аргентина, Куба – које се искључиво позивају на резолуцију 1244 и међународно право. Данас, када „Русија устаје“ против оних који газе међународно-правни и демократски политички поредак, легитимније и нормалније је позивати се на међународно право него под притиском пристајати на промену Устава Србије ради брисања преамбуле у којој пише да је КиМ у саставу Србије.

ПРОМЕНА СПОЉНОПОЛИТИЧКЕ ПАРАДИГМЕ

Као што смо навели руске институције и дипломатски представници истицали су у први план Резолуцију 1244 СБ УН као брану косовској независности и чланству у међународним организацијама као што је Унеско. У Руском Министарству спољних послова истичу да је одбијањем да прими Косово Унеско потврдио

своју приврженост принципима међународног права и резолуцију 1244 СБ УН, која „остаје на снази у пуном обиму...“

Александар Чепурин, руски амбасадор у Београду, хвали и бодри српско руководство и народ да настави на путу обнављања суверенитета и територијалног интегритета Србије. „Одушевљен сам тим послем који су обавили Србија, српско руководство и сваки Србин, да би се спречила неправда. Потврђују се речи светог Александра Невског да Бог није у снази, него у истини“¹³⁾ истиче Чепурин.

У изјави за Спутњик Григориј Орцокиндзе, представник Русије при Унеску, коментаришући исход гласања, истиче да је „Руски став заснован на Резолуцији Савета безбедности Уједињених нација 1244. Према овој резолуцији, Косово није државаног територија која се налази под привременом упавом УН. Косово није легитимно. Косово је саставни део Србије“¹⁴⁾

По Емиру Кустурици ово је добар знак, не само зато што ће бити сачувана светска културна баштина, него што то, по њему, значи да се буди биполарни свет и успоставља нови светски поредак. „...Донедавно су у том истом свету жмурили када су вандалаи рушили богомоље, у међувремену се свет, изгледа променио. То је глас оних којима смета рушење Палмире, вандализовање месопотамских трагова културе, а сад су дошли до закључка да није згоднода они који су сјекирама скидали крстове са манастира буду и чувари те баштине. Највећа победа је да постоји свест, свест која ипак држи до културе и традиције и која не дозвољава да се секирама одсеку наши корени. То је за нас, после резолуције о Сребреници, на којој су инсистирали Енглези и Американци посебно, и која такођер није прошла, можда и највећа политичка победа“¹⁵⁾

Одлуку Унеска да тзв. Републику Косово не прими у своје чланство победа је права и правде – истичу у ДСС-у. Председница ДСС-а Санда Рашковић Ивић сматра да „Србија треба да се захвали својим правим пријатељима, пре свега Русији и Кини, и да се на адекватан начин односи према онима који су непријатељи Србије и то су гласањем показали. Макар да престане да их слугерански на-

13) Александар Чепурин, „Бог није у снази, него у истини“, *Политика*, 9. новембар 2015, стр. 3.

14) Према: *Искра*, 9. новембар 2015.

15) Емир Кустурица, „Ово је добра вест, вест која говори да се полако успоставља нови свет“, *Искра*, исто

жива пријатељима“. Рашковић Ивић затим подвлачи: „Један пораз је спречен, али је политика ослањања на Европску унију доживела крах. Наставком садашње политике да „ЕУ нема алтернативу“ биће неизбежни нови порази аса несагледивим последицама пшо будућност Србије“. Рашковићева тражи да се питање Косова и Метохије врати под окриље Уједињених нација и доведе у склад са одредбама Резолуције 1244.¹⁶⁾

Ђорђе Вукадиновић истиче да се не треба заваравати, јер „смо се замало и дословно за длаку провукли. Али Приштина најављује нову, још боље „поткрепљену“, то јест, још скупље излобирану иницијативу за пријем. Уосталом, није Беџет Пацоли тек тако хватао зјала или продавао семенке у сали Унеска за време гласања. И немојмо очекивати да ће Руси, Кинези и Аргентинци вечно бити „већ Срби од Срба“.¹⁷⁾

Да су косметски Албанци спремни да поново покушају сведочи и изјава Исе Мустафе, председника скупштине привремених институција, који истиче да је „Србија водила расистичку кампању против Косова, коју је појачала током овог процеса јер јој је сметала прозападна оријентација Приштине. То је утицало на неке земље које имају исте интересе као Србија, али нас нећ зауставити, јер смо одлучни да радимо на јачању државе како бисмо је афирмисали као успешан пројекат“.¹⁸⁾

Српски патриотски блок са КиМ истиче да је „гласање у Унеско тријумф Путинове, а не Вучићеве политике“, као и да „актуелна власт у Београду жртвује државну територију ради уласка у Европску унију“. Покрет подсећа да је Русија у два наврата одлучујуће допринела заштити српског културног, националног и државног интереса. Најпре је ветом у СБ УН поводом Сребренице сачувала углед Србији, а затим је својим лобирањем спречила улазак самопроглашене републике Косово у Унеско.¹⁹⁾ Искључиву заслугу Русије истиче и др Ненад Којић, председник Покрајинског одбора ДСС-а КиМ, као и поблициста Горан Јевтовић, који каже: „Захваљујући уздигнутој, братској Русији, као и пријатељској Кини и многобројним латиноамеричким и афричким пријатељским др-

16) „Србија да решавање питања КиМ врати у УН и усклади са резолуцијом 1244“ – изјава Санде Рашковић Ивић, *Факти*, 9. новембар 2010, електронска верзија.

17) Ђорђе Вукадиновић, исто, *НСПМ*, 12. новембар 2015, електронско издање.

18) Према: „Унеско одбио рушитеље“, *Новости*, 10. новембар 2015, стр. 3.

19) Патриотски блок КиМ, „Гласање у Унеско тријумф Путинове, а не Вучићеве политике“, *Факти*, 9. новембар 2015, електронска верзија

жавама и, наравно Индији, међународно право ће тек долазити до изражаја. Бар за неки средњорочни период који је пред нама“. Јевтовић сматра да се српска власт „бандоглаво понаша“ игноришући међународно право за шта је случај Косова најубедљивији пример. У таквој ситуацији „не вреди нам ни сва сила и моћ расположене Русије“.²⁰⁾

С разлогом страхујемо да се овде ради о ороченој победи Србије, јер Вучић и Дачић најављују наставак преговора у Бриселу, који су у надлежности западних ментора косовске независности, уместо да се одустане од Бриселских замајавања и у складу са Резолуцијом 1244 питање КиМ врати под окриље УН где у СБ Русија и Кина предствљају снажан ослонац Србије. Али у питању је очигледно шири Вашингтонско-бриселски пројекат смењивања и постављања српских власти које проводе њихову политику. И свака од ових власти одради намењену деоницу евроатлантског пута. Заузврат западни ментори српског политичког естаблишмента „толеришу“ постојећу власт док год она има уцењивачког капацитета. Када се побунио због признања косовске независности Коштуница је земењен подобнијим од себе - Тадићем. Тадића ће, затим, заменити још „коперативнији партнер“. И као што је Тадић, мимо и против Русије, тражио да се КиМ изузме из надлежности УН и стави под окриље ЕУ (Еулекс), тако су Николић-Вучић-Дачић пристали да Бриселским споразумима (1 и 2) Север Косова предају Приштини и фактички признају сецесију.²¹⁾ Лажна су била предизборна обећања Николића и Вучића 2012, да ће питање КиМ вратити под окриље УН, и да ће поништити све споразуме које је претходна Тадићева власт потписала са привременим институцијама Приштине.²²⁾ Напротив, нова напредњачка власт наставила је политику претходне. Потисила је Бриселски споразум којим је од своје јужне покрајине направила државу. Прихватила је класичну државну границу са Косовом, као и улазак Косова у бројне међу-

20) Горан Јевтовић, „Како је и до када Вучићева Србија „победила“ Унеско“, *Искра*, 9. новембар, електронска верзија.

21) Патриотски блок са КИМ који предводе ДСС и Двери поднели су Вишем јавном тужилаштву кривичну пријаву против Ивице Дачића и Александра Вучића због потписивања Бриселског споразума, наводећи да су тиме „угрозили целовитост државе Србије, што на основу члана 307 кривичног законика представља кривично дело националне велеиздаје...“

22) Види: Момчило Суботић, „Платформа о Косову и Метохији“, *Политичка ревија*, 1/2013, ИПС, Београд, 2013, стр. 1-21, као и: Момчило Суботић, „Косово и Европска унија“, *Национални интерес*, 3/2012, ИПС, Београд, 2012, стр. 217-238.

народне спортске, привредне и политичке институције и организације, уступила му посебан телефонски број који имају само независне државе. Припаднике цивилне заштите на северу КиМ власт је усмерила да постану припадници војске тзв. републике Косово, као што је претходно припаднике МУП-а Србије натерала да пређу у Косовску полицијску службу, и једни и други ће извршавати наређења која долазе из Приштине. Поред Бриселског споразума на крају ће доћи и сам чин признања Косова као услов за улазак Србије у ЕУ, за који се не зна када ће се и да ли ће се уопште догодити. У једном нашем ранијем раду истакли смо да је циљ Вашингтона и Брисела отимање Косова и даље распарчавање Србије, а не њен улазак у ЕУ. Данас сведочимо да је тај циљ захваљујући актуелној српској власти готово остварен. Иде се даље - ка евроатланстким интеграцијама. Прихватљива је теза руске историчарке Наталије Нарочницке која каже да је „ЕУ само мамац да би Србија ушла у НАТО. Наравно да се управо то тражи“.²³⁾

Отуда бојазан да ће и „победа“ у Унеску бити олако проћердана у Бриселу. У противном, под окриљем УН, уз подршку Русије и Кине, ова победа могла би бити почетак обнове српског суверенитета и државног интегритета. Присуствујемо Вучићевој спољнополитичкој еквилибристици. У околностима апсолутне руске подршке суверенитету и територијалном интегритету Србије, Вучић је изјавио да не жели да изгуби пријатеље са Запада, поготово Немачке – чак и по цену губитка власти. Немачка је признала Косово, то значи да српски премијер не жели да изгуби пријатељство Немачке - ни по цену губитка КиМ.

О томе понешто сведочи и његов коментар на потписивање споразума Косова са ЕУ о стабилизацији и придруживању (ССП), изјавивши да је то „јакко добра вест за Србију јер ствара економске услове за развој српске привреде“, занемарујући при том да ЕУ тим споразумом комада држану територију Србије. Каква економска корист очекује Србију није рекао. ЕУ је том приликом одустала од уобичајене праксе да споразум ратификује свака чланица ЕУ – њих 28, јер Косово није признало 5 држава, већ је то учинила Комисија ЕУ, што сведочи о намери да се „Косово“ прецицом сврста у државе. Након овог чина председница Косова Атифеге Јахјага поднела је захтев косовском Уставном суду да оцени уставност

23) Наталија Нарочницка, „Ако Срби буду истрајни Русија их неће изневерити“, интервју, *Геополитика*, бр. 92, новембар 2015, стр. 16.

оснивања Заједнице српских општина (ЗСО), што је овај суд привремено суспендовао на 60 дана.

О Вучићевом спољнополитичком балансирању између Запада и Русије, тј. произвољним поимањем непријатеља за пријатеље и релативизовањем историјски доказаног руског савезништва и пријатељства, сведочи и инсценирана епизода са академиком Владимиром Костићем, који тражи да Србија призна реалност косовске независности и „достојанствено се повуче са Косова“, као и да схвати да је Русија „вештачка алтернатива“ Европи и Западу. Вучић га је узео у заштиту у смислу права свакога да изнесе мишљење. Без обзира што је то мишљење председника најпрестижније националне институције - САНУ, које он јавно износи. Ово је индикативно јер баца велику сенку на опредељеност актуелне власти да брани суверенитет и територијалну целовитост Србије. Костић је рекао да Косово и де јуре и дефакто није део Србије. Дефакто није, али де јуре се Косово, по Уставу Србије, као и по Резолуцији 1244 СБ УН, третира као део Србије. А то би академик Костић требало да зна. Као што је познато Устав још нико није ревидирао, али је могуће да је и овакав став корак ка релативизовању снаге важећег српског Устава и позив на његову измену. Костић не објашњава свој став о „извештачености“ односа са Русијом и одсуству алтернативе када је реч о путу у ЕУ и НАТО, баш као што ни актуелни српски режим не би био у стању да објасни ма какву оправданост и смисао својих евроатланских стремљења. „Ступање у ЕУ и НАТО има алтернативу, и Русија има шта да понуди. Заправо ЕУ нема шта да понуди Србији, осим стагнације коју сада доживљавају суседне земље, Бугарска, Румунија и Грчка. А Русија има шта да понуди“.²⁴⁾

ЛИТЕРАТУРА

- Вукадиновић, Ђорђе Србија, „Унеско и „наши пријатељи“, *НСПМ*, 12. новембар 2015.
- *Искра*, 9. новембар 2015.
- Јевтовић, Горан „Како је и до када Вучићева Србија „победила“ Унеско“, *Искра*, 9. новембар,
- Кустурица, Емир „Ово је добра вест, вест која говори да се полако успоставља нови свет“, *Искра*, 9. новембар 2015.

24) „Како руски експерти тумаче тврдње академика Костића“, став Никите Бондарева, стајег научног сарадника РИСИ, *Геополитика*, бр. 92, новембар 2015, стр. 12.

- Нарочница, Наталија „Ако Срби буду истрајни Русија их неће изневерити“, интервју, *Геополитика*, бр. 92, новембар 2015.
- *Новости*, „Унеско одбио рушитеље“, 10. новембар 2015.
- Патриотски блок КиМ, „Гласање у Унеско тријумф Путинове, а не Вучићеве политике“, *Факти*, 9. новембар 2015, електронска верзија
- Рашковић, Ивић Санда „Србија да решавање питања КиМ врати у УН и усклади са резолуцијом 1244“, *Факти*, 9. новембар 2010, електронска верзија.
- Суботић, Момчило „Сребреница“, „Олуја“ и „Дан сећања, *Политичка ревија*, 3/2015, ИПС, Београд, 2015.
- Суботић, Момчило, „Платформа о Косову и Метохији“, *Политичка ревија*, 1/2013, ИПС, Београд, 2013.
- Суботић, Момчило „Косово и Европска унија“, *Национални интерес*, 3/2012, ИПС, Београд, 2012.
- Чепурин, Александар „Бог није у снази, него у истини“, *Политика*, 9. новембар 2015.

Momcilo Subotic

SERBIA, UNESCO AND THE BRUSSELS AGREEMENT

Resume

At the General Conference of UNESCO firstly the demand of Serbia that decision on the acceptance of Kosovo to this organization be postponed had been rejected, but after that by the principle of vote there was also rejected the demand of Pristina that Kosovo become the member of the UNESCO. Serbia demanded that the issue of protection of spiritual and cultural treasure of Serbs on Kosovo and Metohija (including in it, before else, their monasteries and churches under the protection of the UNESCO: Gracanica, Pec Patriarchate, Visoki Decani, Bogorodica Ljeviska, as well as other monuments of Serbian culture on Kosovo and Metohija, as the Albanians ones are very few ones, including several mosques dating from the period of Turkish reign in this region) to be solved within the Brussels Agreement. However, the representatives of contemporary institutions of Kosovo, whose independence has been recognized by 106 states, wanted to demonstrate their state independence by the means of possible membership to the UNESCO, having found confidence for such move in the support of their Western mentors and their supporters.

The Albanians' position is quite clear – they wanted to convince the member-states of the UNESCO that they, after becoming the UNESCO's member-state, will preserve and watch over the Serbian churches, monasteries and cemeteries which they have destroyed and damaged. In line with this idea, the Albanian historians have started a wide campaign of fabrication of history claiming that the Serbian monasteries in Kosovo and Metohija are Albanian ones in reality, that they are not the heritage of Serbian Nemanjic dynasty, who, according to them, probably have never existed in history but instead of it they originate from some Albanian tribe Nimani family roots. Their plan is clear: just like they seized a part of the Serbian state, and it is the most important part in which there is origin of Serbian history and geography, culture, statehood, church and nation, the Schipetars wanted to appropriate for themselves these key attributes of the Serbian identity and in this ways to seize the identity from the Serbs. On the other hand, the demand of Serbian delegation that the voting on this occasion gets postponed and that this issue gets solved in Brussels in the circle of the Western states which recognized the independence of Kosovo and urged the direction of the Brussels Agreement in such direction, is also surprising. It is surprising because, instead of such demand, there is also another option that this issue gets transferred to the authority of the United Nations in accord with the Resolution 1244 of the Security Council of the United Nations, where there is a realistic possibility that Serbia, with the support of Russia and China, starts the process of the revival of its sovereignty and territorial integrity in question.

The chance for the change of this overall paradigm of Serbian foreign policy was this voting in the UNESCO, or the victory of Serbia in this voting, for which it should be thankful, first of all, to her ally and brother-like Russia, then China and other 50 states, the friend-states of Serbia and international law which by protection of their own state and national values have also in this ways demonstrated the resistance to the world order based on violence and injustice.

Key words: Serbia, Kosovo and Metohija, UNESCO, Brussels Agreement, Resolution 1244 SB UN, West, Russia, China.